

Zondag 30 oktober 2022
Zondag voor Allerheiligen

Lezing uit het eerste testament: Jesaja 60,15-22

Lied: 'Voor alle heiligen': lied 727 (t. William Walsham How, vert. Willem Barnard, m. Ralph Vaughan Williams)

Evangelie, gelezen en gezongen: Matteüs 5,1-10

1 Toen hij de mensenmassa zag, ging hij de berg op. Daar ging hij zitten met zijn leerlingen om zich heen. 2 Hij nam het woord en onderrichtte hen:

cnt Beati voi poveri, perché vostro è il regno di Dio.

3 Gelukkig die arm van geest zijn, want aan hen behoort het koninkrijk der hemelen.

4 Gelukkig die verdrietig zijn, want zij zullen worden getroost.

5 Gelukkig die zachtmoedig zijn, want zij zullen het land bewonen.

6 Gelukkig zij die hongeren naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.

allen Beati voi poveri, perché vostro è il regno di Dio.

7 Gelukkig die barmhartig zijn, want zij zullen barmhartigheid ervaren.

8 Gelukkig die zuiver van hart zijn, want zij zullen God zien.

9 Gelukkig zij die vrede brengen, want zij zullen kinderen van God worden genoemd.

10 Gelukkig die vervolgd worden vanwege de gerechtigheid, want hun behoort het koninkrijk der hemelen.

allen Beati voi poveri, perché vostro è il regno di Dio.

Overweging

Ons bestaan is als een boek. Vanaf ons eerste begin op deze wereld wordt het verhaal geschreven. Het verhaal van ons leven.

Hoe dat verhaal loopt, wordt door van alles bepaald. Door de unieke persoon die ieder van ons is – dat in de eerste plaats. Er is geen tweede zoals jij. Jij, mens, bent een uniek kind van God.

Het verhaal wordt ook geschreven door wat we

meemaken. Door hoe we ons ontwikkelen. Door de kansen die we krijgen. Door de mensen om ons heen. Er zijn vrolijke en lichte bladzijden. Er zijn donkere bladzijden. Er zijn bladzijden die je misschien het liefst uit je boek zou willen scheuren... Maar dat gaat niet. Zelfs niet als je die bladzijde verdringt en doet alsof die niet bestaat, want dan komt hij in je dromen en je angsten wel terug.

Er zijn bladzijden die ons zó vormen, dat we dat ons leven lang merken. Alinea's van pijn en moeite. Alinea's van liefde en geluk.

Lichte en donkere bladzijden, met alles wat er tussenin is, maken samen ons boek. Ons verhaal. En soms, soms groeien er bloemen uit dat boek.

Er zijn twee dingen die aan ons leven diepte geven. Twee zaken die gedurende ons leven in onze bladzijden geschreven worden en die onze kern raken. Die het huis van ons leven omver kunnen blazen. En die ook zin en betekenis aan ons leven geven. Meer dan al het andere. Het zijn de liefde en de dood.

Liefde heeft dat in zich: om je te overspoelen. Dat kan de liefde die een ander mens in je wakker maakt doen. Een geliefde. Een kind. Een ouder of grootouder. Iemand die nieuw in je leven komt, of zomaar een onbekende die je raakt, terwijl je niet weet wat je overkomt. Liefde is een enorme kracht. Je hebt er geen weerstand tegen. Liefde komt vóór het denken, vóór je normen en waarden, vóór je bewuste keuzes. Liefde komt als het ontelbare licht waar Jesaja over schrijft. 'Je zon zal niet meer ondergaan, je maan niet meer verbleken, want de HEER zal voor altijd je licht zijn', schrijft de profeet. Een heilsprofetie over Jeruzalem – en je mag Jeruzalem zien als metafoor voor ieder van ons. Sterk als de dood is de liefde, zingt het Hooglied.

Dood – dood is die andere enorme kracht. Ook die kan ons overvallen als een tsunami die alles wegspoelt. Die je grondvesten wegslaait.

Een deel van de mensen die we vandaag gedenken heeft een hoge leeftijd bereikt. In ons land zijn de meeste sterfgevallen overlijdens van mensen op leeftijd. Gelukkig. Al kan ook het overlijden van een vader of moeder je veel doen – en ineens diepe lagen in jezelf opentrekken.

Soms kun je je met de dood verzoenen. Soms kun je dankbaar zijn omdat iemand niet langer hoeft te lijden. Zoals jij zegt, Ria, hoe verdrietig je ook was om het overlijden van Fokke en hoe je hem ook mist. En zoals jij, Greet, vrede hebt met het overlijden van Kees, die tot het eind toe eigen baas bleef.

Maar Kees was eigenlijk jong, naar onze ideeën: hij werd 66. En we noemen dit jaar meer namen van mensen die jong zijn overleden. Bianca was 57. Sjoerd werd 53 jaar. En we denken vandaag ook aan Mathieu van Velsen die 46 is geworden, en die een half jaar vóór zijn vader Teun stierf.

Dan komt de dood te vroeg, te onrechtvaardig, te verschrikkelijk.

Liefde en dood... ze doen vaak zeer. Ze zijn rommelig, chaotisch, ze passen niet in je agenda en niet in je gevoel, ze gooien altijd in de war wat we graag onder controle willen houden. Vandaag zijn ze allebei heel dichtbij ons, zijn ze diep in ons aanwezig. En noemen we de namen van mensen uit ons midden van wie we hielden en die we verloren aan de dood. Want ze mogen niet vergeten worden: wie is vergeten, is écht dood.

Daarom zijn we hier. En zoeken vandaag die twee oerkrachten in ons op, we kussen ze wakker: liefde en dood. Alsof we door een onweerstaanbare drang worden gedreven. We zoeken de pijn op, kun je wel zeggen. We willen niet vergeten wie ons lief zijn. Er overheen groeien? Nooit!

Toch is er ook altijd een forse tegenkracht die ons ervan wil weerhouden om die oerkrachten toe te laten. Laat je niet raken!, roept die tegenkracht. Het is een tegenkracht die de stem van de angst in je wekt. Die wil dat je de diepten van het leven vermijdt. Die wil dat je liever gaat pootjebaden aan de oppervlakte, in plaats van in het diepe te springen. Maar dat heeft een prijs. Een lied zingt daarover, het klonk afgelopen vrijdag nog bij een uitvaart waar ik was – het is bekend en heet 'The Rose':

It's the heart afraid of breaking - That never learns to dance.

It's the dream afraid of waking That never takes the chance.

It's the one who won't be taken, Who cannot seem to give,

And the soul afraid of dyin' That never learns to live

Het hart dat bang is om te breken zal nooit leren dansen.

De dromer die niet wakker wil worden zal nooit zijn nek durven uitsteken.

Wie bang is voor overgave zal zichzelf niet durven geven.

En de ziel, bang om te sterven, leert nooit om werkelijk te leven.

Daar tegenin zegt Jezus: gelukkig wie arm zijn van geest, gelukkig wie verdrietig zijn, gelukkig wie hongeren en dorsten en barmhartig zijn en zachtmoedig. Gelukkig wie die krachten van liefde en dood in zich toelaten.

Liefde en dood – ze zijn als de bloemen in het boek: ze roepen kleuren in je wakker. Ze vragen iets van je: ze vragen je om werkelijk te leven. Misschien wel dieper dan je voor mogelijk hield. Ze wijzen naar God in je innerlijk: God die je scheidt en herscheidt van binnenuit. Wees niet bang voor verdriet, voor honger en dorst,

voor zachtheid en kwetsbaarheid. Binnenin jou is God aan het werk die je zal troosten en je alles zal geven wat je nodig hebt.

Het vraagt van ons veel vertrouwen om zo te leven. En creativiteit. Zoals het creativiteit vroeg van Mees om op een andere manier te gaan kijken. En het vraagt om volharding. Zoals het volharding vraagt in de profetie van Jesaja te geloven: dat God voor altijd je licht zal zijn, hoe ellendig en verdrietig je je ook voelt; dat eens de rouw zal oplichten, dat licht in je ziel je zal dragen; dat God heel maakt wat gebroken is.

En het vraagt om de inspanning te geloven dat wij niet zomaar eendagsvliegjes zijn, nu geboren en morgen dood. Dat wij niet zomaar inwisselbaar zijn. Dat we niet alleen maar schakeltjes zijn in een betekenisloze evolutie van onze soort. Dat er een diepte verscholen ligt in ons menszijn. Iets dat verder gaat dan de oppervlakte van ons dagelijks leven. Iets dat we wel 'de ziel' noemen.

In je ziel ligt verborgen wat je nodig hebt. Vertrouw daarop, zegt Jezus. Gelukkig ben je in de diepten waar je arm van geestkracht bent, treurig en zachtmoedig, hongerig en dorstend naar zin en betekenis, naar vrede. In de diepten – ben je daar niet zuiver van hart, omdat alle maskers zijn afgevallen? Gelukkig als je daar bent, zegt Jezus. Gelukkig, want God is daar, in de diepten van je ziel. God die in je ziel je toewijding, je vechtlust, je creativiteit, je volharding, je moed wakker roept. Die je niet zal overlaten aan de pijn. God is daar waar je mens wordt, mens met diepte.

Ieder van ons is een boek vol verhalen. Een boek dat het lezen meer dan waard is.

Groeien er ook bloemen uit ons boek?

Muziek: Après un rêve - Gabriël Fauré